

УДК 351.96

ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ
В УКРАЇНІ

Смальскис Вайнюс,
докт. соціальн. наук, професор,
декан факультету публічного
управління Університету
Миколаса Ромеріса, директор
Інституту публічного
адміністрування (Литва),
Єрмоленко Оксана
Олександрівна, к.е.н., викладач
кафедри державного управління
публічного адміністрування та
регіональної економіки
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Сьогодні все більше обертів набуває впровадження електронно-комунікаційних засобів у всі сфери життя людини. Без них неможливо уявити собі сучасного спілкування. У зв'язку з цим на такому перспективному підґрунті з'явилася нова ланка взаємодії між державою та громадянами і отримала назву – електронне врядування. Актуальність розвитку та поширення електронного врядування в Україні є беззаперечним, адже саме завдяки йому забезпечується прозорість управління та прийняття рішень, зводиться нанівець використання корупційних схем, отримується швидкий та ефективний доступ до адміністративних послуг тощо.

Питаннями розробки, впровадження та дослідження електронного врядування займалися багато як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Теоретичну базу сформували такі вчені як А. Белл, С. Кліфт, П. Норіс та інші, а практичною проблематикою впровадження електронного врядування у роботу органів державної влади та органів місцевого самоврядування займалися такі українські науковці як В. Єганов, І. Клименко, К. Линьова, О. Рискова, О. Юлдашев та багато інших.

Метою дослідження є визначення основних переваг та перспектив впровадження електронного врядування у роботу органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Наразі можна з впевненістю сказати, що запровадження електронного врядування у роботу влади та уряду дає позитивні результати. Вже 33 % населення скористалися електронними послугами, 42 % здійснюють електронні платежі. Моніторинг веб-сайтів центральних органів державної виконавчої влади України проведений громадською організацією «Інститут розвитку регіональної преси», засвідчив, що хоча рівень інформаційної відкритості центральних органів виконавчої влади України зростає, втім, 50,4% інформації щодо діяльності центральних органів виконавчої влади все ще залишається недоступною для користувачів [1].

Перевагами впровадження електронного врядування можна вважати: покращення якості та доступності отримання послуг для громадян, спрощення процедур та зменшення адміністративних витрат; поліпшення якості управлінських та адміністративних процесів, встановлення контролю за діяльністю органів виконавчої влади з паралельним забезпеченням відповідного ступеня інформаційної безпеки; забезпечення прозорості та доступності інформації про функціонування органів виконавчої влади, надання вільного доступу до неї та забезпечення можливості особистої участі самих громадян та відповідних інститутів громадянського суспільства у етапах підготовки та експертизи проектів рішень, що приймаються на різних рівнях державного управління; прозора видача дозволів (на заняття окремими видами підприємницької діяльності; на організацію мітингів, демонстрацій; на розміщення рекламної інформації та ін.), у тому числі акредитація, атестація, сертифікація; реєстрація (актів громадянського стану, прав власності, об'єднань громадян, суб'єктів підприємницької діяльності тощо); легалізація документів (консульська легалізація), нострифікація (визнання дипломів, що були видані в інших країнах) та верифікація (перевірка достовірності сертифікатів щодо походження товарів); визнання певного статусу, прав особи (призначення субсидій, пенсій).

Практика впровадження електронного врядування розвинених країн показує, що такі електронні взаємини громадян з органами влади можуть коштувати майже удвічі дешевше, аніж те, що пропонується за допомогою реального офісу [2; 3].

Окрім переваг та цікавих і вигідних перспектив упровадження електронно-

го врядування у роботу органів влади, існують також і ряд ще невирішених проблем та недоліків, які шкодять не тільки іміджу країни, але й погіршують якість надання послуг та вселяють недовіру громадян до влади в країні взагалі. Тож фактично невирішеними залишаються питання щодо зберігання, архівування та знищення електронних документів і питання, пов'язані з представленням електронних документів як фактів або доказів під час судових справ, слідчих дій та перевірок фіскальних органів [1]. Також до сих пір існує проблема ідентифікації особи, захисту персональних даних та взагалі даних від стороннього втручання та використання їх у злочинних намірах.

Окрім того існує постійна необхідність високопрофесійного кіберзахисту, що вимагає додаткових грошових коштів. А наявна можливість за допомогою засобів ІКТ здійснювати технічний контроль за особистим та громадським життям громадян, обов'язково потребує захисту приватного життя та особистих персональних даних. Також є можливість здійснювати використання інформаційно-комунікаційних технологій задля впливу на свідомість особистості з метою змінення або закріплення політичних поглядів громадянина. Досить привабливим для зловмисників залишається також можливість маніпулювання особистістю, застосування різних спеціальних засобів і сучасних технологій інформаційно-психологічного впливу на свідомість особистостей як інформаційної зброї.

Упровадження та розвиток електронного урядування являє собою практичне уособлення переваг інформаційно-комунікаційних технологій. Основними завданнями запровадження електронного урядування є здолання інформаційної нерівності, реконструкція відносин влади та уряду з громадянами, поліпшення технології державного управління для встановлення більшої прозорості, зручності та доступності отримання громадянами необхідних їм публічних послуг [4].

Сьогодні вже багато проектів та задумів у галузі електронного урядування було реалізовано. Прикладом є такі елементи, як електронне міністерство, електронне місто, електронне село, електронний регіон, досвід яких поступово поширюється на всю територію країни.

Щу у вересні 2017 року уряд прийняв Концепцію розвитку електронного врядування в Україні 2020, що ознаменувало остаточний перехід до електронного урядування [5].

У Концепції визначено основні цілі, пріоритети, а також заходи для розвитку електронного урядування на наступні роки.

Взагалі, за 2017 – 2018 роки Україна піднялася в міжнародному Індексі розвитку електронного урядування (EGDI) на 25 позицій. Затвердження указаної Концепції, вказує на те, що уряд розглядає можливість використання електронних рішень для створення конкурентних переваг на міжнародній арені.

У 2017 році тривала активна робота над законопроектом про хмарні технології №4302. Хоч бізнес уже давно користується хмарними рішеннями у своїх проектах, але правової бази для переходу державного сектору на «хмару» ще не має.

Визначним є також те, що Міністерство освіти і науки України наблизилося до вирішення проблеми забезпечення учнів шкіл електронними підручниками та різними іншими електронними освітніми засобами.

Сьогодні в Україні існує 135 різних реєстрів про громадян та їхню взаємодію з державними органами. Ці різноманітні реєстри регулюються окремими законами та іншими нормативними актами.

Виникла нагальна необхідність поєднати та спростити таку складну систему, тож проект USAID/UKAID з покращення відкритості державного управління підготував спеціальну національну Дорожню карту інтеперабельності. Вона описує оптимальні маршрути вільного обміну інформацією на державному рівні – між державними установами, що робить таку комунікацію більш ефективною.

Позитивна тенденція розвитку галузі електронного урядування спостерігається на різних рівнях – у державному, приватному та громадському секторах.

У 2017 році на державному рівні закладена міцна основа у вигляді нормативної та технічної бази, що допоможе у наступних роках реалізувати цілі, зазначені у Концепції 2020.

Отже, розвиток електронного урядування в Україні відбувається швидкими темпами. Переваги впровадження його у роботу державних органів, органів місцевого самоврядування є доволі значними. Для безперебійного функціонування електронного урядування необхідно докласти ще багато зусиль, оскільки існує багато перешкод, які слід побороти, або звести до мінімуму їх шкідливий вплив на роботу е-урядування.

Література:

1. Електронний уряд для початківців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://24tv.ua/special/egovernment/>
2. Концепція розвитку електронного урядування в Україні / [О.А. Баранов,

М.С. Демкова, С.В. Дзюба та ін.] ; за ред. А.І. Семенченко. – К., 2009. – 15 с.

3. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні // Урядовий кур'єр від 13.06.2013. – № 105.

4. Дніпров О.С. Зарубіжний та вітчизняний досвід електронного урядування / О.С. Дніпров // Порівняльно-аналітичне право. – № 2. – 2018. – С. 202–206.

5. Концепція розвитку електронного урядування в Україні 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250287124>

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.